

Welkom

Welkom	6
Ter oriëntatie	8
Kennismaking, Texel in cijfers	10
Geschiedenis, heden, toekomst	14
Overnachten	16
Eten en drinken	18
Praktische informatie	20

Onderweg op Texel

Den Burg en Oost-Texel	32
Den Burg	32
De Waal	46
Oosterend	52
Oost	53
Oudeschild	56
De Koog en Zuidwest-Texel	65
De Koog	65
Ecomare	67
Den Hoorn	79
't Horntje	90
De Cocksdorp en Noord-Texel	95
De Cocksdorp	96
De Slufter	102
Polder Eijerland	106

De 15 hoogtepunten

1 Texels 'hoofdstad' – het centrum van Den Burg	34
Wandeling door de charmante oude kern van het grootste dorp.	
2 Schapenboeten en tuinwallen – mijmeren in het Oude Land	42
Een wandeling door het beschermde landschap van de Hoge Berg.	
3 Vogelrijke oude polder – Waal en Burg	47
Vijf kilometer struinen door landbouwgrond en natuureservaat.	
4 Parelkje onder de Texelse dorpen – Oosterend	54
Sfeervol dorpje rond een mooi kerkplein.	

5	Kottervaartocht – op de Waddenzee	59
	Krabbetjes en garnalen vangen en zonnende zeehonden bekijken.	
6	Zeehonden in een groot duinpark – Ecomare	67
	Informatiecentrum over Noordzee en Waddenzee is leuk museum.	
7	Houtproductie en megawindsingel – bosgebied De Dennen	72
	De windluwe kern van Nationaal Park Duinen van Texel.	
8	Klein en fijn dorp in het zuiden – Den Hoorn	80
	Kuieren door het oude loodsmansdorp.	
9	Natuur in wording– wandelen langs De Hors en het strand	84
	Rust en vogels op de dynamische zuidpunt van Texel.	
10	Op zoek naar smakelijke streekproducten – lekker Texels	88
	Lamsvlees, asperges, speciaalbier, wijn, schapenkaas, shiitakes ...	
11	Gek op plantjes en diertjes – Jac. P. Thijsse op Texel	92
	Het Verkade-album van de schoolmeester maakte Texel bekend.	
12	Laatste toevluchtsoord van de Georgiërs – rond de vuurtoren	97
	Texels rode icoon heeft heel wat meegemaakt.	
13	De dijk die maar niet dicht wilde – de Slufter	102
	Getijdengebied met een bijna magische aantrekkingskracht.	
14	Het nieuwe land van Texel – Polder Eijerland	106
	Toch wat leuke plekken in het strakke polderland.	
15	Verbeelding tussen twee zeeën – eilandkunstenaars	111
	Een afwisselende tocht langs expositieruimten en ateliers.	

Texel in beeld	114
Register	118
Fotoverantwoording	121
Notities	122
Colofon	126
Paklijst	127
Extra-routes	128

►   Deze symbolen in de tekst verwijzen naar een kaart(je)

 Dit symbool in de tekst verwijst naar één van de 15 hoogtepunten

 Dit symbool in de tekst markeert een Waar voor je geld!-tip

1 Texels 'hoofdstad' – het centrum van Den Burg

Kaart: ► D8; stadsplattegrond: blz. 38
Duur: 2 à 4 uur

Op mooie zomerdagen heeft dit anders wat slaperige plaatsje een welhaast mediterrane uitstraling. Op de pleinen en de straatjes die in een ring om de kerk heen liggen, is het dan een drukte van belang. Langs de liefdevol gerestaureerde huizen met mooie gevels slenteren drommen toeristen langs de vele leuke winkeltjes en cafés. De terrassen liggen er op zulke dagen uitnodigend bij. Welkom in het hoofddorp van het eiland.

Den Burg (7000 inw.), dat midden op het eiland ligt, is de grootste plaats, het bestuurlijke centrum en de plek waar iedereen zijn boodschappen komt doen. Die vooraanstaande positie dankt Den Burg, dat op een in de ijstijd gevormde zandrug ligt, aan het verval van De Westen, dat tot in de 16e eeuw de belangrijkste plaats van het eiland was. Den Burg ontwikkelde zich sindsdien,

mede dankzij de vele schepen die op de rede lagen (zie blz. 58), tot een levendige stadje. Aan het einde van de Tweede Wereldoorlog werd Den Burg zwaar beschoten met artillerievuur en bij de wederopbouw zijn niet altijd even gelukkige keuzes gemaakt. Toch bevat het centrum ook nu nog gave rijen met eeuwenoude huisjes met prachtige gevels. De ligging ver van het strand zorgt ervoor dat maar relatief weinig toeristen hier verblijven; daardoor kan het hier dus ook heerlijk rustig zijn.

Ringwalburg

In 1415 werden aan Texel (als geheel) stadsrechten verleend – toen heette deze plaats al De Burgh of De Burch. Vijf à zeven eeuwen eerder was hier een cirkelvormige, beschermende burgwal aangelegd met een 30 m brede gracht. Tot op de dag van vandaag kunt u de vorm daarvan zien, hoewel de wal en de gracht allang verdwenen zijn. Binnen de

De haven van Oudeschild met het karakteristieke pakhuis

De **Fietsroute Texel van Natuurmonumenten** is 35 km lang en richt zich voornamelijk op de Waddenkust en de vogelgebieden; gratis te downloaden op www.natuurmonumenten.nl.

Wind- en kitesurfen – Surfstrandje bij Dijkmanshuizen: IJsdijk, het clubhuis van de windsurfclub, zie ook www.windsurfschooltexel.nl.

Waddenstrandje – Aan de noordkant van de grote jachthaven.

Varen op een historische loodsboot – Texelstroom: zie blz. 61.

Sportvissen – MS Rival: tel. 0222 31 34 10, www.sportvissentexel.nl, dag. vertrek 10 uur, terug 15 uur, € 22.

Waddevaart – Uit varen met de **garnalenkotter:** 5 blz. 59.

Voor kinderen – Bij de jachthaven is een mooie waterspeelplaats met ernaast het leuke 'speelwraak' Het Piratenschip en een pannaveldje (voetbal, basketbal).

In de buurt

Dijkmanshuizen (► G 8): dit waterrijke reservaat ten noorden van Oudeschild wordt beheerd door Natuurmonumenten. Het is vooral een verblijf- en broed-

gebied van water- en weidevogels. Het riet wordt gebruikt voor daken.

Eendenkooi bij Spang (► F 6): nog iets noordelijker, ter hoogte van poldertje Zandkes. Dichtbegroeide eendenkooi van Natuurmonumenten. In juli/aug. gratis te bezoeken (€).

Hoge Berg, Brakestein, galerie De Weezenplaats, De Schans: 2 blz. 42.

Informatie en data

In Oudeschild is geen informatiekantoor. De **VVV Texel** in Den Burg ligt op 4,5 km (zie blz. 41).

Jachthaven: Haven 26, tel. 0222 32 12 27, www.waddenhaventexel.nl. Bij de jachthaven is een grote speelplaats en aan de noordkant ligt het Waddenstrandje.

Midzomerschans: een zaterdagavond en zondag in tweede helft juni. Theater, zang, dans, literatuur, beeldende kunst op het gerestaureerde fort De Schans. Kleinschalig, intiem en gevarieerd.

HavenVistijn: za.-middag half aug. Jaarlijkse presentatie van de Texelse visserij met demonstraties, gebakken en gerookte vis, Texelse garnalen en live-muziek.

8 Klein en fijn dorp in het zuiden – Den Hoorn

Kaart: ► C 9; oriëntatiekaartje: blz. 81

Vanaf de boot gaat de stroom auto's bijna geheel naar Den Burg en deels door naar De Koog of verder. Wie meteen linksaf gaat komt in het mooie zuidelijke deel van Texel. Het enige dorp daar is Den Hoorn: lieflijk, relatief rustig – meer iets voor de fijnproevers.

Bijna alles dat Texel zo aantrekkelijk maakt vindt u in en rond Den Hoorn. Het mooist gelegen kerkje van het eiland lonkt al van verre. De sfeervolle hoofdstraat is omzoomd met historische woningen, verwijzend naar het maritieme verleden van het dorp. In de directe omgeving grazen schapen op groene weilanden, van elkaar gescheiden door de karakteristieke *tuunwoallen* en met hier en daar een schapenboet. Het strand ligt op 10 minuten fietsen en het grote duingebied vraagt om heerlijke wandelingen. En dan de rust ... het toerisme in Den Hoorn wordt nooit massaal.

Boeren, vissers, loodsen

Den Hoorn ligt op een keileemopduiking (stuwwal). Het oude dorp lag iets zuidelijker, maar werd in 1398 door Friese zeerovers verwoest. Op de stuwwal werd het huidige dorp aangelegd, de Herenstraat, verderop Klif geheten. Het wás namelijk een klif, de straat lag zo'n beetje aan zee. In latere eeuwen groeide het eiland aan de zuidkant, de zee ligt nu enkele kilometers verderop. In de middeleeuwen leefde men hier van landbouw, veeteelt en visserij. Naarmate ten noorden van het dorp steeds meer natte grond werd ingepolderd, kregen de boeren de overhand. Vanaf de 16e eeuw groeide de scheepvaart rond Texel, vooral toen in de 17e en 18e eeuw VOC-schepen vanaf de rede van Texel de wereldzeeën bevoeren. In die glorie-tijd woonden er wel honderd loodsen in Den Hoorn. Na de aanleg van het Noordhollands Kanaal rond 1820 verloor het koodswezen hier zijn betekenis.

15 Verbeelding tussen twee zeeën – Eilandkunstenaars

Kaart: hele eiland; oriëntatiekaartje: blz. 113

Weg van de drukte van de grote stad, buiten het drukke verkeer elders in Nederland – in de natuur van Texel: de kleuren van het duin, de zee, de kwelder, de weilanden, alles onder het soms snel wisselende licht van de winderige Texelse (wolken)lucht.

Vooral voor die natuur kwam schrijver/schilder/beeldhouwer Jan Wolkers sinds eind jaren 60 regelmatig op Texel. Soms meerdere keren per jaar huurden Jan en zijn vrouw Karina een vakantiehuisje van mevrouw Boon, ook bekend als redder van vele Georgische voortvluchtigen in 1945. In dat huisje, De Krukel, aan de Vuurtorenweg werkte Wolkers aan een aantal van zijn boeken waaronder *De perzik van onsterfelijkheid*, *De walgvogel*, *De doodshoofdvlinder*, *De kus* en *Turks Fruit*.

Omdat Wolkers en Karina niet meer in Amsterdam wilden wonen, keken ze in heel Nederland naar een geschikt huis.

Het werd Texel. Eind 1980 kochten ze een mooie villa aan de Rozendijk. Het huis van de voormalige burgemeester van Texel ligt tegenover de Staatsbossen, De Dennen. Aan de achterzijde keek Wolkers over de weilanden op het scheve, witte kerktorentje van Den Hoorn. Hij woonde hier tot zijn dood in 2007.

Werken van Jan Wolkers

Op Texel zijn twee van Wolkers' sculpturen te zien. Ter ere van Jac. P. Thijsse, de leraar die met zijn Verkade-album Texel populair had gemaakt, werd in 2003 een bloem van glas en staal – het **Thijssemonument 1** – geplaatst in de vijver aan de Elemert in Den Burg. Ter gelegenheid van de voltooiing van de dijkverzwaring langs de Waddenzee werd in 1998 een blauwglazen golf van glas op de dijk geplaatst. Tot Wolkers' groot verdriet werd het glazen beeld vier jaar later vernield. Nu rest slechts de **plaquette in de dijk bij Ceres 2**, ten zuiden van Oudeschild.